

5. Obligatoriske teoretiske kurser

5.1. Tværfaglige kurser

5.1.1. Kursus i pædagogik

Det overordnede formål med dette kursuselement er at medvirke til at den uddannelsessøgende kan opnå de opstillede pædagogiske mål i målbeskrivelsen. Kurset er specifikt angivet som læringsstrategi for mål inden for rollerne som sundhedsfremmer og akademiker. Kurset består af et **lærings-modul**, som afholdes på turnusniveau og et **kursus i vejledning (2 dage)**, som afholdes medens den uddannelsessøgende typisk er I-læge (for nogle uddannelsessøgendes vedkommende måske forinden I-stillingen tiltrædes eller umiddelbart efter afsluttet I-stilling). Kurset afholdes regionalt og det regionale råd er ansvarlig for den praktiske udmøntning af kurset.

Vejledningskurset skal også

- give deltagerne de nødvendige forudsætninger for at kunne vejlede og supervisere andre
- bibringe deltagerne en basal viden om hvilke faktorer, der fremmer og hæmmer læringsprocessen med henblik på at fremme et godt læringsmiljø i en lægepraksis.

5.1.2. Kursus i ledelse, administration og samarbejde

Det overordnede formål med dette kursuselement er at medvirke til at den uddannelsessøgende kan opnå de opstillede mål inden for dette område i målbeskrivelsen. Kurset er specifikt angivet som læringsstrategi for mål inden for rollen som leder, administrator og samarbejder.

Kurset afholdes dels regionalt og dels centralt og det/de regionale råd er ansvarlig for den praktiske udmøntning af kurset.

Kurset består af 3 moduler – i alt 10 dage:

Modul 1: Gennemføres i introduktionsuddannelsen, regionalt (2 dage)

Formålet er at give deltagerne et basalt kendskab til det danske sundhedsvæsens funktion belyst ved lokale (decentrale) eksempler samt at medvirke til at skabe en regional identitetsfølelse.

Modul 2: Gennemføres i begyndelsen af hoveduddannelsen, regionalt (3 + 1 dage)

Formålet er at give deltagerne en basal viden indenfor ledelse, organisation og samarbejde samt at bibringe dem nogle basale færdigheder i at anvende denne viden i forbindelse med løsning af konkrete forvaltningsmæssige og organisatoriske problemstillinger af relevans for deres kliniske funktion.

Modul 3: Gennemføres i løbet af hoveduddannelsen, centralt (4 dage)

Formålet er at give deltagerne et basalt kendskab til det danske sundhedsvæsens funktion på centralt niveau samt give deltagerne et grundlæggende kendskab til love, bekendtgørelser, aftaler og overenskomster af betydning for sundhedsvæsenets funktion.

5.2. Det specialespecifikke teoretiske kursus

Rationalet

Med udgangspunkt i det kliniske indhold i almen medicin skal det specialespecifikke kursus sammen med de amtslige temadage belyse og give mulighed for fordybelse i og debat om almenmedicinske sygdomme og tilstande med stærk vægt på almenmedicinske arbejdsmetoder, herunder diagnostiske og terapeutiske tiltag, som den alment praktiserende læge benytter. Kursus skal sammen med temadagene afklare og præcisere indholdet i det almenmedicinske arbejde og afstikke grænserne og brudfladerne til andre specialer og instanser, som er de almenmedicinske samarbejdspartnere.

Kursusrækken er obligatorisk. Det specialespecifikke kursus er karakteriseret ved at det ligger i uddannelsestiden i almen praksis, for at det på kursus lærte kan afprøves i praksis umiddelbart. Temadagene sikrer det almenmedicinske aspekt gennem hele uddannelsen, både i praksis-amanuensis delene fase 1,2 og 3 samt i sygehusdelen.

Det specialespecifikke kursus er inddelt i to dele:

- den første del (A) på ca. 7 dage afholdes i praksisamanuensis fase 1.
- den sidste del (B) afholdes i praksisamanuensis fase 2 og 3 og omfatter ca.14 dage.

Indholdet i første del A er tilpasset introduktionen til faget og arbejdsredskaber til at tilegne sig almenmedicinsk tankegang inden for de syv roller.

Indholdet i anden del B svarer til et betydeligt højere kompetenceniveau – emnevalg og læringsstrategier afspejler dette.

Valget og vægtningen af emnerne, samt fordelingen mellem temadage og specialespecifikke kurser, er sket med udgangspunkt i kompetencerne inden for de 7 roller i målbeskrivelsen om hvilke det gælder, at kompetencen:

- a. kun kan erhverves til fulde gennem et teoretisk kursuselement
- b. kun kan erhverves til fulde gennem et teoretisk kursuselement som supplement til den kliniske uddannelse (på hospitalsafdeling og i almen praksis)
- c. kun kan erhverves til fulde gennem et teoretisk kursuselement som supplement til den kliniske uddannelse og de tværfaglige teoretiske kurser

Målet

Den teoretiske uddannelse i almen medicin skal både i kursUSDelen og på temadagene samle erfaringerne fra den kliniske uddannelse i en større teoretisk sammenhæng af relevans for kursisternes fremtid i almen praksis.

Målet er dels et læringsudbytte vedrørende de store almenmedicinske sygdomme og tilstande, dels indsigt i og debat om almenmedicinske arbejdsmetoder: diagnostiske og terapeutiske arbejdsmetoder, praktiske arbejdsmetoder; organisations- og overenskomstforholds indvirkning på arbejdet som læge og selvstændigt erhvervsdrivende, samt holdninger og etik forbundet med faget.

Kurserne skal rumme den faglige refleksion, som er nødvendig for at sikre kvaliteten af det kliniske arbejde og stimulere og give redskaber til fortsat efteruddannelse og forskning.

Indhold og metoder

Undervisningen planlægges problemorienteret og med høj grad af kursistaktivitet. Deltagerne får mulighed for at anvende såvel personlige som faglige egenskaber i en tryk læringsramme og i et stimulerende miljø.

Kursisterne opnår viden, øver færdigheder og afprøver værdier og holdninger med hensyn til:

- samfundsmæssige forhold af betydning for almen praksis.
- profylakse: primær (børn, svangre), sekundær og tertiær
- screening
- kommunikation specielt for almen praksis som overbygning på tværfagligt kursus
- patienter i almen praksis med anden etnisk baggrund
- visitation og samarbejde: internt, eksternt og i lægevagt.
- fortsat professionel udvikling: fagligt, personligt, egenomsorg og supervision.
- etik og tavshedspligt
- organovergribende symptomer
- sygdomme i kroppens organer set fra en almenmedicinsk referenceramme
- psykiatri og misbrug
- kriseramte; tab og traumer
- livsforløbet: familien, interaktioner, sexologi, geriatri og gerontopsyk., terminal pleje
- rationel farmakoterapi
- organisationsforhold
- almen medicin som virksomhed: køb, salg, og drift af praksis.

Læringsstrategier i teoretisk specialespecifikt kursus

- debatskabende teoretisk undervisning dialogbaseret, problem-based-learning, aktivering i grupper
- sygehistorier/case- præsentationer
- MEQ
- gruppearbejde
- praktiske kliniske demonstrationer
- rollespil – supervision live eller videobaseret
- videooptagelser af konsultationer i praksis
- introduktion af personlig læreplan
- katedrale indlæg

Evaluerings

Skriftlig og mundtlig evaluering af undervisningens indhold og kvalitet. Den løbende evaluering medfører, at kursus justeres i takt med de indkomne evalueringer.

Fagets udvikling og ændring i opgavefordelingen mellem primær og sekundær sundhedstjeneste indebærer løbende justering.

Organisation

Sundhedsstyrelsen har det overordnede ansvar for de teoretiske kurser. Under dette ansvar administreres kurserne af Dansk Selskab for Almen Medicin.(DSAM), hvor opgaven er uddelegeret til *kursusudvalget*.

Kursusudvalgets opgave er løbende at følge det specialespecifikke teoretiske kursus i uddannelsen til speciallæge i almen medicin.

Udvalget skal sikre en løbende udvikling, kvalitetssikring samt koordination af undervisningen på de tre kursussteder, samt administrere tildelingen af kursuspladser på de teoretiske kurser på vegne af Sundhedsstyrelsen.

DSAM reorganiserer sit kursusudvalg således, at der heri er repræsentation for:

- de uddannelsessøgende
- underviserne
- de amtslige uddannelseskoordinatorer
- lederne af de regionale teoretiske kursussteder

I hver region etableres et udvalg, hvis opgave det er at planlægge og samordne denne teoretiske undervisning. Det regionale udvalg består af

- én eller flere amtslige uddannelseskoordinatorer fra regionen (AMU'er og/eller postgraduate kliniske lektorer)
- repræsentation for de uddannelsessøgende i regionen
- lederen af det teoretiske kursus i almen medicin i regionen.

DSAM indstiller til Sundhedsstyrelsen valget af en kursusleder til hvert kursussted, og denne har ansvar for det specialespecifikke regionale kursus' praktiske afholdelse, evaluering, udvikling og økonomi.

Kursussteder: København, Odense og Århus.

Uddannelsesgrupperne bestående af ca. 20 kursister dannes regionalt i Syd, Nord og Øst. Dette for at fremme gruppedannelsen regionalt og amtsligt, og tillige for mere permanent at øge tilskyndelsen til den kontinuerlige efteruddannelse, og fremme en netværksdannelse, der kan danne basis for fremtidig gensidig faglig og personlig erfaringsudveksling.

Skematisk fremstilling af det specialespecifikke teoretiske kursus

	Specialespecifikt teoretisk kursus	
	Specialespecifikt regionalt	Amtsligt *

**Anbefalet varighed
(det samlede timetal kan ikke overstige
210 timers kursusvirksomhed)**

Introduktionsmanuensis		
Praksismanuensis, fase 1	7	1
2 ½ års hospitals-ansættelse		1
		1
		1
		1
		1
Praksismanuensis, fase 2	5	1
Praksismanuensis, fase 3, a	4	1
Praksismanuensis, fase 3, b	5	1
I alt	21	9

* Angivelserne svarer til hele dage – kan evt. afholdes som halvdages sessioner.

5.3. Forskningstræningsmodul

Forskningstræning er det nødvendige værktøj til at sikre, at lægen arbejder på grundlag af den til enhver tid eksisterende viden. For de øvrige medarbejdere i det team, hvor lægen indgår, vil denne derfor repræsentere en særlig kompetence, der sikrer et forskningsbaseret grundlag for patientens undersøgelse og behandling.

Modulet er for almen medicin planlagt specialespecifikt. Ansvar for forskningstræningsmodulet er placeret hos de regionale råd for lægers videreuddannelse. Den praktiske gennemførelse af forskningstræningen – og specielt indholdsdelen - involverer dog også Dansk Selskab for Almen Medicin, de postgraduate kliniske lektorer i almen medicin og især de almenmedicinske forsknings- og institut-miljøer i Århus, Odense og København (+ andre lokaliteter på vej). Modulet skal her beskrives overordnet, hvad angår indhold og praktiske forhold – en detaljeret beskrivelse af modulet er udarbejdet af DSAM og de almenmedicinske ”miljøer”.

De tidsmæssige rammer

De tidsmæssige rammer er afsat til 12 uger. I de 12 uger skal der formuleres et projekt, projektet skal gennemføres, og der skal ske en såvel skriftlig som mundtlig afrapportering. Desuden skal den uddannelsessøgende deltage i nødvendige kurser for at understøtte projektet.

Formål og rationale

Forskningstræning i speciallægeuddannelsen tager sigte på at opøve en kompetence til at opsøge og vurdere ny viden samt at overføre denne til praktisk klinisk brug.

Rationalet for forskningstræning i speciallægeuddannelsen er først og fremmest at sikre træning i en arbejdsform, som kan danne grundlag for livslang læring.

Forskningstræningsforløbet

Faserne i forskningstræningen er følgende:

- Formulering af et spørgsmål /en problemstilling
- Indsamling af viden og datamateriale og en efterfølgende analyse heraf på basis af relevante forskningsbaserede metoder.
- Kritisk analyse af resultaterne og en sammenstilling af en sammenfattende konklusion
- Afrapportering – dels i form af en mundtlig præsentation, dels i form af udarbejdelse af en rapport.

Mål

Efter at have gennemgået forskningstræningsforløbet skal lægen selvstændigt kunne opsøge, vurdere og formidle ny viden indenfor specialets og tilgrænsende specialers emnekreds.

Det skal derfor dokumenteres, at følgende mål er nået:

- At kunne formulere en problemstilling med udgangspunkt i aktuel klinisk praksis inden for sit speciale og påvise tilstedeværende og manglende viden omkring problemstillingen.
- At kunne formulere en plan for at revidere aktuel viden gennem en systematisk eftersporning i forskningslitteraturen.
- At kunne fortolke litteraturens resultater kritisk og omsætte dem til løsningsforslag inden for den givne problemstilling
- At kunne sammenfatte resultaterne og formidle disse og problemstillingerne til kolleger og samarbejdspartnere.
- At kunne vurdere de organisatoriske, økonomiske og etiske konsekvenser af at ændre praksis gennem udnyttelse af forskningsresultaterne.

Forskningstræningens indplacering i specialeuddannelsen i almen medicin

Forskningstræningen består af en teoretisk del som er placeret i begyndelsen og en projektdel, hvortil der er knyttet vejledning.

Forskningstræningen placeres i specialeuddannelsen således, at forløbet strækker sig over cirka 20 måneder, hvoraf selve projektdelen strækker sig over cirka 12 måneder. (Dette af logistiske og vejleder-kapacitetsmæssige grunde). Dette svarer til at der kan anvendes 2-3 dage per måned i denne periode, hvor kursisterne skal være helt eller delvist væk fra det kliniske arbejde.

Undervisningen/seminarer finder sted på i alt 20 dage, der hovedsageligt er placeret i starten af forløbet, således at det teoretiske grundlag for projektdelen er indlært. Der er afsat 40 dage til projektdelen.

De første 5 måneder er afsat til litteraturkursus (søgning, læsning, evidensbaseret), valg af forskningsemne og første protokoludkast. Den individuelle vejledning foregår i månederne 7 -19 samtidig med, at selve projektet afvikles. Der afsættes som en vejledende rettesnor 4 måneder til

endelig udarbejdelse af projektplan og litteraturlæsning mm., 4 måneder til dataindsamling og 4 måneder til analyse og skrivning afhængig af projektets karakter.

Vejledning til projektarbejdet

Den uddannelsessøgende har to vejledere under projektarbejdet:

- Tutorlægen i ”stampraksis A” giver den uddannelsessøgende klinisk sparring vedr. projektet - diskuterer projektidéen med henblik på at sikre, at det er et klinisk relevant forskningsmæssigt/kvalitetsudviklingsmæssigt spørgsmål. Returdagene til praksis A kan i øvrigt evt. anvendes til indsamling af data til projektet
- Forskningskvalificeret vejleder. Denne vejleder har forskningsmæssig erfaring/træning og giver individuel og gruppevis vejledning. Den forskningskvalificerede vejleder har typisk tilknytning til ét af de almenmedicinske ”miljøer”.

Omfanget af projektet

Projektets størrelse skal indrettes efter, at der i alt er afsat 60 dage til planlægning, gennemførelse og afrapportering. Ud fra erfaringerne fra et allerede eksisterende forskningsmetodologisk grundkursus, som har ca. samme varighed, vil det komme til at dreje sig om mindre kvalitetsudviklingsprojekter, litteraturstudieprojekter, pilotprojekter til egentlige forskningsprojekter eller projekter ud fra allerede eksisterende data fra journaler eller fra andre forskningsprojekter.

Evaluering af forskningstræningsmodulet

Evaluering foregår både undervejs (procesevaluering) og som vurdering af om lægen har opnået målet (resultatevaluering).

Procesevalueringen består hovedsageligt i en vurdering af, hvordan forskningsprojektet skrider frem – og processen følges via: fremlæggelse og formidling undervejs (startseminar og midtvejsseminar), optegnelser i forskningsdelen af logbogen, diskussion med supervision af vejleder og kolleger i større eller mindre grupper.

Resultatevalueringen foregår ved den endelige fremlæggelse af projektet i en større gruppe, ved opponering til et andet projekt (slutseminar) og ved en skriftlig rapport. Endvidere medvirker en af det regionale sundhedsvidenskabelige fakultet udpeget eller anerkendt bedømmer, der enten metodemæssigt eller emnemæssigt er særlig relevant til denne bedømmelsesopgave.